

SOCIAL OMSORG
Jeanette Adlertz

Rapport från verksamhet Bostad först och garanti för tak över huvudet

Sammanfattning

I juni 2010 införde Täby, i sitt arbete att motverka hemlöshet, en garanti för tak över huvudet. Garantin omfattar personer med omfattande social och psykisk funktionsnedsättning samt beroendeproblematik.

I juli 2011 startade social omsorgs missbruksenhet att arbeta enligt metoden Bostad först Täby och har idag fem hyresgäster.

Socialnämnden beslutade den 13 februari 2013 att rapportering från verksamhet Bostad först och garanti för tak över huvud (TÖG) ska ske en gång per år i juni jämfört med tidigare då rapportering har varit två gånger per år – februari och september.

2012 startade en socialjour i norrkommunerna. Deras ansvarsområde omfattar även akut behov av logi och insatser för personer med missbruk.

Som ett komplement till garantin för tak över huvudet har socialnämnden sedan vintersäsongen 2010/2011 beslutat att dagcentralen ska utöka sina öppettider under en begränsad period.

Syftet har varit att tillgodose behovet för hemlösa personer i Täby som nu har möjlighet att få vara inomhus kvälls – och nattetid under den kyliga årstiden.

För att rikta verksamheten mer direkt mot de personer som är Täbybor och hemlösa begränsades öppettiderna för säsongen 2012/2013. Det blev en tydlig avgränsning mellan den nattöppna och dagcentralens verksamhet. Detta resulterade i att antalet besökare som inte var hemlösa minskade.

Bemanning av personal på dagcentralen under nätterna är två personer, som samtidigt ska vara i tjänst från kl. 22.00 till kl. 07.00 alla nätter, oavsett helgdagar. Den nattöppna verksamheten har upphandlats och i det senaste avtalet står skrivet att avtalet kan förlängas med max tre vinterperioder med 6 månader vid varje förlängningstillfälle. Socialnämndens beslut ligger till grund för om dagcentralen skall ha nattöppet även nästa säsong och Täby kommun

förbehåller sig rätten att besluta om förlängning av avtalet. Även inför nästa vinter 2013/2014 bör möjligheten för hemlösa personer att få vara inomhus nattetid finnas. För att tillgodose behovet av att hemlösa Täbybor har möjlighet att kunna vara inomhus, nattetid, under den kalla årstiden, föreslås även inför nästa säsong en utökning av öppettiderna vid dagcentralen. Öppettiderna föreslås omfatta, samma som i år, den 1 november 2013 till och med 30 april 2014, från kl. 22.00 till 07.00 sju dagar i veckan.

Förslag till beslut

1. Socialnämnden beslutar att, under perioden från den 1 november 2013 till och med den 30 april 2014, utöka öppettiderna på dagcentralen från kl. 22.00 till 07.00 sju dagar i veckan.
2. Socialnämnden beslutar att godkänna rapport daterad den 28 maj 2013 om verksamhet Bostad först och garanti för tak över huvudet.

Ärendet

Tak över huvudetgarantin

För personer med en betydande social och psykisk funktionsnedsättning eller en omfattande beroendeproblematik (eller kanske en kombination av dessa) har Täby en garanti för tak över huvudet. Personerna som omfattas av garantin ska inte själva ha möjlighet att ordna sin nattlogi. Ansöka om bistånd till nattlogi, på någon form av akutboende, kan personer som omfattas av garantin göra genom att vända sig till social omsorg under kontorstid.

Statistik för antalet personer som beviljades bistånd i form av nattlogi på akutboende:

År 2010 (juni - dec), 7 personer till en kostnad av 102 545 kr
År 2011, 8 personer till en kostnad av 409 526 kr
År 2012, 14 personer till en kostnad av ca 847 000 kr
År 2013 (jan - maj), 5 personer till en kostnad av 155 280 kr

Socialjourens ansvarsområde omfattar även akut behov av logi och insatser för personer med missbruk. Socialjouren är bemannad under vardagar klockan 16.30–02.00 och helger klockan 16.00–02.00. Övrig jourtid hänvisas till polisen i Täby som kontaktar socialjouren under beredskapstid.

Socialjourens statistik för perioden från den 1 januari 2013 till och med den 5 maj 2013 visar att det har varit 11 frågor om boende, en fråga avseende vuxenmissbruk och två om åtgärder för logi.

Dagcentralen

Dagcentralen är en öppen verksamhet (inte biståndsbedömd) dit personer, som bor i Täby, och har eller har haft som problem med missbruk är välkomna. På dagcentralen kan de bland annat få socialkuratorivt stöd, låna telefon, tvättmaskin, dusch, se på tv och vila på en soffa.

I socialnämndens budget 2012 gjordes en kostnadssänkning som påverkade dagcentralens öppethållning till nuvarande öppettider. Dagcentralen är i och med det öppet dagtid under vardagar och stängd på helger.

Under den period som dagcentralen varit öppen under kvälls- och nattetid har verksamheten riktat sig till hemlösa Täbybor. De har haft möjlighet att få komma in och värma sig, fått en smörgås och något varmt och vilat på en soffa. Flera personer har utnyttjat möjlighet att duscha, tvätta sina kläder och även få andra kläder.

Närvarostatistik på nattöppet

Det är 43 olika personer som har besökt dagcentralen kvälls- och nattetid under perioden från och med den 1 november 2012 till och med den 30 april 2013. Föregående säsong var det 75 personer. Som tidigare säsonger så kan konstateras att vissa personer bara kommer vid enstaka tillfällen och andra kommer mer frekvent. Denna säsong har dagcentralen haft nattöppet 181 nätter. En förändring från tidigare säsonger har varit att öppettiderna har begränsats för att mer direkt rikta sig mot personer i hemlöshet. Detta har resulterat i att antalet besökare som inte uppger sig vara hemlösa har minskat.

Av dessa 43 personer är det 17 personer som uppgivit att de är hemlösa. Av dessa 17 personer är det 6 personer som har nyttjat det nattöppna mer regelbundet. De har varit där mellan 52 till som mest 122 nätter.

Denna säsong har sju kvinnor besökt det nattöppna vid enstaka tillfällen. En kvinna har uppgivit sig som hemlös.

Att utreda vem som är Täbybo är inte enkelt. Dagcentralen är inte biståndsbedömd utan en så kallad öppen verksamhet dit vem som helst får komma. Av dessa 43 besökare är det 6 personer som själva uppger att de inte tillhör Täby. Det kan säkert vara fler, men det är svårt att utreda. En del personer väljer att inte ha kontakt med myndigheter och är heller inte folkbokförda vilket innebär att de är obefintliga i skatteverkets register då de saknar känd hemvist.

Uppföljning

De hemlösa personer som besökt det nattöppna mer frekvent har alla informerats om och erbjudits hjälp med att kontakta socialtjänsten. Förutom att två personer nu är inom kriminalvårdens försorg har en person har fått bistånd till annat boende och en har ordnat ett andrahandskontakt. Det finns personer, ofta med en komplex problematik, som inte vill eller har förmåga att ta kontakt med socialtjänsten för att få hjälp till någon form av förändring. Personalen på Dagcentralen fortsätter sitt arbete med att motivera till någon form av förändring.

Tillbud

Arbetsmiljön på dagcentralen är svår. Förutom att det alltid ska vara bemannat med två personer krävs det kompetent personal som kan hantera personer som är påverkade och av olika anledningar kan må mycket psykiskt dåligt. Personalen har fått avstyra slagsmål och hotfullt beteende, personer har varit arga, upprörda, skrikit och även varit oförsämda. Det har även funnits situationer när gränser har överskridits.

- Polis tillkallades och kom och hämtade en mycket onykter person.
- Ett telefonsamtal mottogs där hot mot dagpersonal uttalades.
- Två personer tog droger inne i lokalen. Hot uttalades mot enhetschefen för verksamheten
- En besökare var så hotfull och aggressiv mot personal att polis tillkallades som lugnade mannen
- Ungdomsgång slog sönder en ruta när de passerade utanför lokalen

Ekonomiska aspekter

Nattöppet på Dagcentralen

- Kostnaderna för perioden från den 23 dec 2010 till och med den 8 maj 2011 uppgick till 2 140 104 kr.
- Kostnaderna för perioden från den 1 nov 2011 till och med den 8 maj 2012 uppgick till 1 831 227 kr. Dessutom tillkom kostnader för vaktbolag med 360 000 kr för perioden.
- Kostnaderna för perioden från den 1 nov 2012 till och med den 30 april 2013 uppgick till 971 010 kr .
- Kostnaden för föreslagen period från den 1 nov 2013 till och med den 30 april 2014 kommer att uppgå till ca 1 000 000 kr enligt det avtal vi har.

Utöver detta ökar kostnaderna för förbrukningsvaror och livsmedel under denna period och eventuella kostnader för vaktbolag kan tillkomma

Bostad först

Sedan juli 2011 arbetar missbruksenheten i Täby enligt metoden Bostad först Täby. Fem personer har blivit beviljade bostad först – tre män och två kvinnor. De har flyttat in successivt under perioden hösten 2011 till och med hösten 2012. Det har uppstått en del störningar inom Bostad först. Då social omsorg får in klagomål/störningar ordnas ett möte med hyresgästen. Det är en utmaning att säkra tryggheten för de kringboende. En hyresgäst har fått byta lägenhet. Som hyresgäst har man även ansvar för de vänner som kommer. Det är inte alltid lätt att sätta gränser för sig själv.

Två av personerna som har beviljats Bostad först blev dömda för brott inom kriminalvården. Vid fastställandet av påföljd togs hänsyn till att personerna hade Bostad först och de blev därför dömda till ett lindrigare straff i form av fotboja och skyddstillsyn. En bostad är en förutsättning för att andra insatser för den enskilda ska fungera. Det finns ett kvalificerat team bestående av bland annat case manager, stödperson och socialsekreterare runt hyresgästerna i Bostad först.

Insatserna av stöd utgår från det motivationshöjande samtalet och med hänsyn till hyresgästens behov. Det är ett långsiktigt arbete och det omfattar flera olika delar. En viktig del är ekonomin, det är ett stort steg att komma till insikt om, och att be om hjälp att sköna sin ekonomi. Det är viktigt för hyresgästerna att få försöka klara så mycket som möjligt själva när det gäller deras boende. På grund av upprepade misslyckanden att sköta sin hyresinbetalning inser nu en av hyresgästerna att denne behöver hjälp. En ansökan för god man ska göras. Ytterligare en person har redan ansökt och blivit beviljad god man och diskussion om möjligheten att ansöka om skuldsanering pågår.

Bostad först-modellen utgörs av flexibla stödformer anpassade efter individuella behov. Stödet är inte begränsat, utan alla behov som påverkar möjligheten att klara av ett boende ska försöka tillgodoses. Utifrån enskilda önskemål från hyresgästerna i Bostad först hjälper "teamet" till med kontakter på t.ex. Prima psykiatri, arbetsförmedlingen och frivården. Teamet hjälper även till med att ta reda på information när det gäller önskemål om utredning av ev. diagnos eller hjälp att ansöka om metadon.

Då en del av hyresgästerna i Bostad först fortfarande är inne i ett aktivt missbruk har de svårigheter att sköta kontakter och inbokade tider. Det är en utmaning i sig för personalen att inte komma in på gamla tankespår – såsom konsekvenstänkande och bestraffning, det vill säga att man vid återfall inte kan behålla sin bostad. Arbetet med Bostad först-metoden fortsätter, men det finns en osäkerhet i om metoden kommer lyckas hjälpa alla.

Det är fortfarande ett nytt arbetssätt och det är en ständigt pågående process att följa upp och utveckla stödet och metoderna på bästa sätt.

I Socialstyrelsens nationella riktlinjer för missbruks – och beroendevård ingår motivationshöjande behandling. Tillsammans med andra strukturerande psykosociala metoder bedöms den ha hög evidensgrad för behandling av klienter och patienter med missbruk av alkohol och narkotika.

Det finns några grundläggande principer när det gäller motiverande samtal

- Visa tydligt att man vill och försöker förstå personen.
- Hjälpa personen se skillnaden mellan hur det är och hur det skulle kunna vara med hänsyn till vad personen vill.
- Respektera den oro en person känner inför en förändring. Det är normalt. Oron ökar gärna om den konfronteras och då ökar motståndet.
- Visa tilltro till förmåga att klara en förändring . Uppskattning av ansträngningar och en tro på att förändring är möjlig är i sig motivationshöjande och stödjer självkänslan.

Det huvudsakliga målet med motiverande samtal är att hjälpa människor att komma vidare i en förändringsprocess.

Susanna Kisel
Tf. socialchef

Kotte Wennberg
Avdelningschef